

UNA BANDIERA, UNA ŠTEMA

Someàa de èse inze un museo, pì che inze ra sala de Comun de Anpezo, da dasera de sabeda ai 2 de dezenbre, da tante che i èa i recorde, ra fefigures, el respiro de ra štoria che s’ aèa d’ intorno.

Su par ‘na paré ‘l èa štà tacà ‘na vecia štema de len depento, ciatada fora inze archivio. Ma soralduto dal plafon vegnìa şò ra bandiera de ‘l arciduca Giovanni, che cuaji dute à podù vede par ra prima ota. E duto chesto pède a chi depente, a chi cuadre, a chi laore che, da anes, i enpe ra sala de comun.

Ra štema r’ é de len, depenta su alcuanta breèles de ziermo, un len che el se defende polito da ‘l tempo che pasa, da i touroi, da fonjes e mufes. I r’ à ciatàda fora in archivio de comun, canche i à betù man par el şvoità, par el tramudà; r’ èa redota propio malamente, deboto da no şì pì adora a liese chel che ‘l èa šcrito, a vede duto ‘l disegno. Ades i r’ à comedàda fora cemodo che meo no s’ arae podù, inze ra botega de restauro Velluti de Feltre, ben conoşuda par chiste laore. Se vede inze ra štema d’ Anpezo, ra tore del castel de Botestaigh, intrà meşo doi braşoi, d’ intorno r’ acuila con doa testes de ‘l Inpero d’ Austria, con şpada, baston da comandà, corones, Signor, anjeluche e duto el resto. De sote ra šcrita “*Modo vivo ac tuta quiesco*”, par latin. Se vede finamai algo de štragno, outramente dal solito: ‘na cros de Sant’ Andrea, chera de ‘l traes, de color ros. Ra štema r’ é vecia, de deboto trezento ane: r’ é štada fata del 1722.

Ma chel dapò dişnà del 2 de dezenbre ra sala de Comun r’ èa enpida soralduto da chera gran bandiera negra, rosa e şala, donata a ra Comunità de Anpezo da ‘l arciduca Giovanni, par i di gramarzé ai Anpezane par chel che i aea fato del 1848, canche i non à vorù in saé de rivoluzios, ma i é reštade, salde e segure, con ra sò patria. Non par nuia, su una de ra doa fazes de ra bandiera ‘l é štà scritto inze “*Per Iddio, l’ Imperatore e la Patria*”. Se da ‘na banda s’ à pensà al štato, da cher’ outra r’ à ciatà posto ra relijon, e s’ à pensà a ra deozion pì šceta de ra val d’ Anpezo, chera par ra Madona de ra Difesa, con ra šcrita “*Regina defensionis intercede pro nobis*”. Da ‘na banda r’ acuila, da cher’ outra ra Madona. Duta does con ben da corones e de şpades, cemodo che usàa de chi tenpe.

Chera bandiera r’ à ‘na štoria curiosa: r’ èa štada parduda inze par ‘l archivio, inze ‘na caseta de len, e r’ é štada ciatada fora danóo del 1991. I à vardà nafré drio cartes, documente, e i s’ à incorto che se šcrie, par ra prima ota, de chesta bandiera, ai 28 de maşo del 1849.

Anche cà ‘l é štà da lourà par comedà nafré el drapo, soralduto i depente che se ciata su ra doa fazes de ra bandiera, che r’ é bela granda, doi metre e vinte par un metro e sesanta. El laoro de ra comedà ‘l é stà fato da ra botega de Giordano Passarella de Padova.

El Comun de Anpezo ‘l à lourà parcé che duto no fenise inze alcuanta ores, de un sabeda dapò dişnà, con solo chera şente che r’ é ruada in ciasa de Comun a vede chi

biei documente de ra štoria vecia del paes. Par chešto s' à pensà de štanpà alcuanta pajines, par fei saé algo depì a dute chi che vive inze 'l noš paes. Ra storia de ra štema e de ra bandiera el r' à contada Mario Ferruccio Belli: par ra štema, chel poco o nuia che se sà, e par ra bandiera algo depì. I à betù alcuanta bela fotografies šò par pede e 'l é vegnù fora un libreto, pizo ma prezios, da tegnì da conto, pède a dute chi outre che ón su ra šcanzià. E che sarae da tirà šò, e da se liese, o almanco da vardà, in ciòu de tanto. Parcé che ra štoria ra non r' é pasada, 'na ota par dutes. Ra štoria ra vive, dì par dì, inze chi che i ra conoše.

Marco Dibona "Moro"